

INDIAN SCHOOL AL WADI AL KABIR

Class: VIII	Department: Sanskrit	Date of submission: N.A
Worksheet no.3	Topic : Comprehension & Grammar (उपपद-विभक्ति)	Note: Pl. file in portfolio

1. अनुच्छेदम् पठित्वा अधोलिखितानाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

भारतस्य राजधानी दिल्ली-नाम्ना प्रसिद्धा अस्ति । अस्याः प्राचीनं नाम इन्द्रप्रस्थम् अस्ति । 'नवा दिल्ली' इति स्थाने केन्द्रीयप्रशासनस्य कार्यालयाः सन्ति तत्र बहुभूमिकानि भवनानि विलसन्ति । दिल्ली सर्वस्य आकर्षण केन्द्रम् अस्ति । अत्र दूरदर्शनस्य अपि केन्द्रम् अस्ति । दिल्ली शिक्षायाः अपि प्रमुखं केन्द्रं वर्तते । दिल्लीनगर्यां दर्शनीयस्थानेषु राष्ट्रपतिभवनम् , अद्भुतालयाः , जन्तुगृहं , रक्तदुर्गः च सन्ति । दिल्ली भारतस्य हृदयं वर्तते ।

क) एकपदेन उत्तरत ।

- भारतस्य राजधानी का अस्ति ?
- दिल्ली कस्याः प्रमुखं केन्द्रं वर्तते ?
- दिल्ली राजधानी क्षेत्रस्य कस्याः केन्द्रम् अस्ति ?

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

i) दिल्ली कस्य हृदयं वर्तते ?

ग) यथा निर्देशम् उत्तरत ।

i) दिल्ली शिक्षायाः अपि प्रमुखं केन्द्रं वर्तते । अस्मिन् वाक्ये किम् अव्ययपदम् प्रयुक्तम् ?

क) शिक्षायाः ख) अपि ग) भवनानि

ii) 'केन्द्रम्' अस्य किं विशेषणपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?

क) प्रमुखः ख) प्रमुखम् ग) प्रमुखेन

2. कोष्ठकात् समुचितानि विकल्पानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत ।

- क) विना जीवनम् वृथा । (जलस्य ,जलात् ,जलम्)
- ख) छात्रः प्रति गच्छति । (नगरम् ,नगरस्य ,नगराय)
- ग) उभयतः जलम् वहति । (देशम् ,देशात् ,देशस्य)
- घ) मिष्टानं रोचते । (बालकस्य ,बालकाय ,बालकम्)
- ङ) रामः अद्य बहिः अगच्छत् । (ग्रामस्य ,ग्रामात् ,ग्रामम्)

3. निम्नलिखितानि वाक्यानि उपपदविभक्ति अनुसारेण शुद्धानि कुरुत ।

- क) नगरात् उभयतः वृक्षाः सन्ति ।
- ख) पुत्रः जनकाय सह भ्रमति ।
- ग) वृद्धः उद्यानस्य प्रति गच्छति ।
- घ) बालिका बालकाय सह खेलति ।
- ङ) ज्ञानाय विना जीवनं वृथा ।

4. निम्नलिखितानाम् शब्दानाम् योगे उचितविभक्ति प्रयोगम् प्रदर्शयत ।

- क) प्रति शब्द के योग में | (प्रथमा ,द्वितीया ,पञ्चमी)
- ख) विना शब्द के योग में | (पञ्चमी ,चतुर्थी ,तृतीया)
- ग) रुच् शब्द के योग में | (षष्ठी, सप्तमी, चतुर्थी)
- घ) परितः शब्द के योग में | (द्वितीया ,सप्तमी, तृतीया)
- ङ) कुप् शब्द के योग में | (चतुर्थी ,प्रथमा ,षष्ठी)

5. शब्दार्थमेलनं कुरुत ।

- क) अवजानम् - भूखे
- ख) क्षुधिताः - चारों ओर
- ग) अभितः - जान गया
- घ) जन्मना - इच्छा की
- ङ) ऐच्छम् - जन्म से